

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Охорона рослинного світу та її вивчення у шкільному курсі біології

підготовки бакалавра

галузі знань 01«Освіта» спеціальності 014 Середня освіта

ОПП«Середня освіта (Природничі науки)»

освітній ступінь «Бакалавр»

Луцьк – 2021

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Охорона рослинного світу та її вивчення у шкільному курсі біології» підготовки бакалавра, галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 014 «Середня освіта», ОПП «Середня освіта(Природничі науки)».

Розробник: Іванців О.Я., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

протокол № 1___ від 2_.09.___ 2021_ р.

Завідувач кафедри: _____ (Зінченко М.О.)

I. Опис навчальної дисципліни

Для студентів заочної форми навчання галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 014 Середня освіта (Природничі науки) освітньо-професійної програми «Середня освіта. Природничі науки» (на базі молодшого спеціаліста)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 «Освіта/Педагогіка» 014 «Середня освіта (Природничі науки)» «Середня освіта. Природничі науки» «Бакалавр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання 2-й
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Лабораторні 8 год.
		Самостійна робота 140 год.
		Консультації 22 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:		українська

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Іванців Оксана Ярославівна
Науковий ступінь канд. пед. наук
Вчене звання - доцент
Посада - доцент

Контактна інформація Ivantciv.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Комунікація зі студентами: електронною поштою; через Viber; на заняттях згідно розкладу та за графіком консультацій.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу Дисципліна орієнтована на формування екологічної компетентності, готовності до раціональної діяльності в природі, збереження існуючої природної рівноваги, покликана ознайомити із сучасними можливостями охорони рослинного світу та причинами і наслідками збіднення видового складу рослинного покриву Землі та нашої держави.

2. Пререквізити

Попередньо студент повинен прослухати шкільний курс біології, дисципліни педагогічного та методичного спрямування за освітнім рівнем «Бакалавр».

Постреквізити

Знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення дисципліни можуть бути використані під час вивчення ряду дисциплін, передбачених навчальними

планами підготовки магістра вищеназваної спеціальності та майбутній професійній діяльності.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона рослинного світу та її вивчення у шкільному курсі біології» є ознайомлення із сучасними можливостями охорони рослинного світу та причинами і наслідками збіднення видового складу рослинного покриву Землі та нашої держави. Визначає місце і роль охорони рослинного світу в житті людини та вказує на значення цієї проблеми при вивченні шкільного курсу біології. А саме вказує на можливості екологічних аспектів при вивченні ботаніки, зоології, загальної біології, розглядає методи та методичні прийоми для викладання матеріалу природоохоронного змісту як в навчальній роботі, так і в позашкільних заходах.

Основними завданнями є чітке визначення місця і ролі охорони рослинного світу на сучасному етапі розвитку суспільства, ознайомлення із заходами охорони біорізноманіття і раціонального використання природних ресурсів; виявлення та обґрунтування шляхів збереження природного навколишнього середовища. Роробка планів, натуралістичних міроприємств, інших заходів на природоохоронну тематику в межах шкільної програми та базового стандарту освіти. Займатися просвітницькою діяльністю з охорони довкілля.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність адаптуватися до умов сьогодення та забезпечити безпечне освітнє середовище різного соціального-економічного контексту.

ЗК7. Здатність до пошуку, обробки та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність працювати автономно та в команді, оцінювати, забезпечувати якість виконаних робіт та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Визнання морально-етичних аспектів професійної діяльності і необхідності академічної доброчесності.

ЗК10. Здатність до використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність оперувати сучасною термінологією та новітніми досягненнями, науковими поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями природничих наук, фізики, хімії, біології.

ФК 2. Здатність використовувати знання й практичні навички з природничих наук для дослідження різних рівнів організації живих організмів, природних явищ і процесів.

ФК 3. Здатність розкривати структуру природничих наук для формування наукової картини світу, демонструвати знання будови, функцій та процесів життєдіяльності, систематики, методів виявлення та ідентифікації живих організмів, природних явищ та процесів.

ФК 5. Здатність організовувати позаурочну та позакласну діяльність учнів з природничих дисциплін із урахуванням вимог програми ЗНЗ.

ФК 6. Здатність розуміти зміст основних законів природи, які є основою сучасного природознавства і дозволяють розуміти більшість закономірностей.

ФК 8. Здатність використовувати набуті методичні знання, вміння і навички для організації і проведення педагогічної діяльності.

ФК 9. Здатність застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасних освітніх методик і технологій для формування в учнів ключових і предметних компетентностей відповідно до особливостей шкільного інтегрованого курсу «Природничі науки».

ФК 11. Здатність до здійснення комплексного планування, організації навчальних проєктів в галузі природничих наук, підготовки звітної документації.

ФК 12. Здатність впроваджувати екологічний та краєзнавчий принцип при викладанні природничих наук та у позакласній роботі.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіння знаннями з історії та культури України та інших соціально-гуманітарних наук, що сприяють формуванню національної гідності й патріотизму.

ПРН 2. Вміння реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання природничих дисциплін для виконання освітньої програми в ЗНЗ.

ПРН 4. Володіння уміннями організації співпраці учнів і вихованців та ефективної роботи автономно та в команді із можливостями ефективного використання іноземної мови, спеціальної термінології, пошуку інформації.

ПРН 7. Володіння вміннями застосовувати понятійний, термінологічний апарат, теоретичні та практичні досягнення природничих наук, що дозволяє інтерпретувати природні та економічні явища та процеси, порівнювати різні теорії та концепції природничих наук.

ПРН 8. Володіння навичками застосовувати сучасні методики і технології, в тому числі й інформаційні, для формування в учнів ключових і предметних компетентностей та забезпечення якості навчально-виховного процесу.

ПРН 9. Уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПРН 12. Володіння практичними методами при вивченні природничих наук, уміннями планувати навчальну діяльність, розробляти та ставити експерименти, збирати матеріал, аналізувати та перевіряти гіпотези.

ПРН 13. Володіння уміннями характеризувати природні системи, явища та процеси, в умовах збалансованого природокористування та охорони природи.

ПРН 15. Володіння знаннями з теоретичних основ курсів природничих дисциплін основної та старшої школи, з метою формування в учнів цілісної картини світу.

ПРН 16. Володіння уміннями використовувати екологічні знання у здійсненні просвітницької діяльності серед вихованців для формування в них екологічного мислення і свідомості.

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	сього	у тому числі			
		ек.	Ла б.	он..	Са м. роб.
1			4		6
Змістовий модуль 1. Рослинний світ. Запаси біоресурсів. Місце охорони рослинного світу у шкільному курсі біології.					

Тема 1. Динаміка зменшення рослинного покриву Землі та її причини. Особливості вивчення проблем охорони рослинного світу у шкільному курсі біології.	5		-		20
Тема 2. Історія охорони рослинного світу на території України. Місце досліджуваної теми у шкільній програмі та підручниках.	5		-		20
Тема 3. Охорона корисних дикоростучих рослин. Корисні рослини у шкільному підручнику, можливості використання зібраних колекцій та гербаріїв корисних рослин у шкільному курсі біології.	7		2		20
Тема 4. Шляхи збереження видів рослин. Розробка природоохоронних міроприємств, просвітницька робота школярів.	5	-	2		20
Разом за змістовим модулем 1	02		4	2	80
Змістовий модуль 2. Природоохоронне законодавство України . Рослини Червоної книги їх місце у шкільному курсі біології .					
Тема 5. Рідкісні і зникаючі види рослин їх охорона. Вивчення їх у шкільному курсі біології та у позакласній роботі.	9		2		30
Тема 6. Природоохоронні території і їх роль в збереженні рідкісних і зникаючих видів рослин. Природоохоронні території	9		2		30

свої місцевості, висвітлення проблем, розробка навчальних екологічних стежок.					
Разом за змістовим модулем 2	8		4	10	60
Усього годин	80	0	8	2	140

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів з курсу передбачає опрацювання підручників, підготовку методичних матеріалів за вказаними темами, написання рефератів, які б сприяли формуванню загальних та спеціальних компетентностей. При вивченні кожної із 5 тем студентам пропонуються питання або завдання для самостійної роботи, що оголошуються на лекціях або рекомендуються на лабораторних заняттях.

Особливості природоохоронного законодавства України.
Стан та збереження рослинного світу України
Збереження природної спадщини
Національні природні парки України
Біосферні заповідники України.
Вплив рекреації на рослинний покрив
Основні напрямки біологічної рекультивациі земель, що пошкоджені антропогенною діяльністю людини
Ендеміки та релікти території України
Особливості охорони рідкісних зникаючих рослин в умовах урбанавантажених територій
Природоохоронне законодавство. Рослинний світ.
Проведення походів, екскурсій рідним краєм.
Підготовка документів щодо надання обстеженим територіям статусу природоохоронних, розробка екологічної стежки.
Участь у Всеукраїнському конкурсі «Вчимося заповідувати».
Використання матеріалу з охорони рослинного світу на уроках біології.
Натуралістичні міроприємства у школі.

7. Політика оцінювання

Таблиця 3

Поточний контроль (макс = 40 балів)			Підсумковий контроль залік (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Модульний		

						контроль			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	№1	№2		
5	7	7	7	7	7	30	30	60	100

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для заліку
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. Практичні навички (виконання лабораторної роботи) оцінюються за результатами виконання робіт. Практична робота може бути оцінена, якщо студент виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки. У кожному змістовому модулі студент має змогу отримати відповідні бали. За опрацювання лекцій та за оформлення лабораторної роботи, за усне опитування у змістовому модулі 1 та 2 по 7 балів за тему, за винятком теми 1 за яку передбачено 5 балів. Для студентів заочної форми навчання замість модуля 1 і 2 можливе виконання письмового завдання із переліку тем для самостійного опрацювання.

Політика академічної доброчесності.

Студенту необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць, та ін., необхідно вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при

виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/_vznannya_rezultativ_snu_im._l.u._2.pdf)

Рекомендовані платформи для проходження навчання у неформальній освіті: <https://naurok.com.ua/upgrade>, <https://rozumschool.com/> та інші. За умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам курсу, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається у визначені розкладом терміни. Пропуск з поважних причин теми чи заняття може бути відпрацьованим під час консультацій. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Підсумковий контроль –залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й підсумкового контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. При цьому на залік виноситься 60 балів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Акопов І. У. Найважливіші вітчизняні лікарські рослини і їх застосування / І. У. Акопов. – Ташкент, 2006. – С. 39-44.
2. Векірчик К. М. Отруйні лікарські рослини / К. М. Векірчик. – Т : Навч. Книга. – Богдан, 2009. – С. 134-143.
3. Визначник рослин України. – К., 2014. – С. 234-243, 534-548.
4. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології: Курс лекцій. – Рівне: Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, 2005. – 108 с.

5. Грицай Н.Б. Методика навчання біології: навчальний посібник. Львів: Новий світ – 2019. – 312 с.
6. Грицай Н.Б. Інноваційні технології навчання біології: навчальний посібник. Львів: Новий світ – 2019. – 176 с
7. Гродзинський А. М. Лікарські рослини / А. М. Гродзинський. – Київ: Укр. Вироб. – комерційний центр „Олімп”, 2009. – С. 151-158.
8. Казанцева І. Творчі завдання – шлях активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках біології / І. Казанцева // Рідна школа. – 2000. – №11. – С. 69–71.
9. Книга вчителя біології, природознавства, основ здоров'я: Довід.-метод. вид./ Упоряд. О.В. Єресько, С.П. Яценко. – Вид. 2-ге, доповн. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 368с.
- 10.

Додаткова

1. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / [За ред. академіка А. М. Гродзинського]. – Київ : Українська енциклопедія, 1992. – С. 634-640.
2. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / [За ред. академіка АНУРСР А. М. Гродзинського]. – Київ : Головна редакція Української Радянської енциклопедії, 1991. – С. 534-543.\
3. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / [За ред. академіка А. М. Гродзинського]. – Київ : Українська енциклопедія, 1992. С. 212-223.
4. Мінчаренко В. М. Флора лікарських рослин України / В. М. Мінчаренко. – Нац. АН України Ун-т ботаніки ім. Холодного. – Луцьк : ПФ Едельвіка, 1996. – С. 35-56.
5. Нечитайло В. А. Ботаніка. Вищі рослини / В. А. Нечитайло, Л. Ф. Кучерява. – Київ : Фітосоціоцентр, 2001. – С. 421-430.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Динаміка зменшення рослинного покриву Землі та її причини.
2. Поняття флори і рослинності.
3. Збіднення видового складу рослинного світу та його причини.
4. Основні завдання в охороні генофонду флори.
5. Охорона корисних дикоростучих рослин.
6. Використання людиною цінних видів рослин.
7. Корисні дикоростучі рослини і їх класифікація з групами.
8. Основні напрямки раціонального використання корисних рослин. 9. Заходи охорони цінних у промисловому значенні рослин.

10. Лікарські рослини та їх запаси.
11. Шляхи збереження видів рослин.
12. Основні напрямки охорони рослин.
13. Розробка методів культури тканин рідкісних видів рослин.
14. Регулювання торгівлі рідкісними та зникаючими видами.
15. Вирощування рідкісних і зникаючих рослин у штучних умовах.
16. Рідкісні і зникаючі види рослин їх охорона.
17. Природоохоронне законодавство України.
18. Червона книга.
19. Зелена книга.
20. Еколого - біологічна характеристика видів, що занесені до Червоної книги України. Заходи щодо їх охорони.
21. Природоохоронні території і їх роль в збереженні рідкісних і зникаючих видів рослин.
22. Заповідники і заказники України.
23. Національні парки та шляхи збереження рослинності у них.
24. Пам'ятки природи, їх завдання в охороні рослинного світу.
25. Класифікація рідкісності видів за В.І. Чопиком. Причини рідкісності виду.
26. Правові аспекти охорони рослинного світу.
27. Особливості природоохоронного законодавства України.
28. Стан та збереження рослинного світу України.
29. Збереження природної спадщини.
30. Національні природні парки України та їх флора.
31. Біосферні заповідники України та їх рослинні угруповання.
32. Основні напрямки біологічної рекультивації земель, що пошкоджені антропогенною діяльністю людини.
33. Ендеміки та релікти території України
34. Особливості охорони рідкісних і зникаючих рослин в умовах урбанавантажених територій
35. Природоохоронне законодавство. Рослинний світ.
36. Лікарські рослини та їх запаси.
37. Вплив рекреації на рослинний покрив.
38. Національні природні парки Волинської області
39. Ботанічні пам'ятки природи місцевого значення
40. Представники відділу Покритонасінні, що занесені до Червоної книги

України.

41. Представники відділу Голонасінні, що занесені до Червоної книги України.

42. Представники відділу Папоротеподібні, що занесені до Червоної книги

України.

44. Представники відділу Плауноподібні, що занесені до Червоної книги

України.

45. Представники відділу Мохоподібні, що занесені до Червоної книги України.

46. Представники відділу Бурі водорості, що занесені до Червоної книги

України.

47. Представники відділу Червоні водорості, що занесені до Червоної книги

України.

48. Представники відділу Зелені водорості, що занесені до Червоної книги

України.

50. Представники відділу Аскоміцети, що занесені до Червоної книги України.

51. Представники відділу Базидіоміцети, що занесені до Червоної книги

України.

52. Причини зменшення чисельності та заходи охорони видів, що занесені до Червоної книги.